

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jederkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. vse administrativne stvari.

Preobrat v Srbiji.

(Izvirni dopis iz Belegagrada.)

„Afflavit et dissipati sunt,“ tako je bilo čitati na svetinji, kovani po porazu španjskega brodovja, znanega pod imenom „nepremagljive armade“ tako bi se smelo tudi reči o naših naprednjakih. Narod izrekel je svojo besedo in naprednjakov ni več. Garašanini in vsa naprednjaška stranka, katero so madjarski listi tako proslavljali in v zvezde kovali, ni ujela niti jednega mandata, izginila je, kakor da jo je veter popihal. To je tudi povsem pravilno, kajti vsa njena politika bila je odrta le na laž in prevare, in kjer to ni bilo dovolj, na kruto silo.

Naprednjaška stranka se je sramotno zgubila s političnega prizorišča, radikalna stranka pa je prodrla z nepričakovanim sijajem po vsej deželi, kajti radikalen je ves srbski narod. V Avstriji imate o Srbiji navadno napačne nazore. Mislite si, da tičimo še v političnih povojih, da smo daleč za vami. A motite se. Naš narod je politično jako izobražen, organizacija radikalne stranke pa je uprav uzorna. Vsa dežela preprežena je z radikalnimi odbori, ki so vsi mej sabo v zvezi in vedni dotiki in si jako točno poročajo razne rezultate. Kako intenzivno je volilno gibanje, razvidite najbolje iz radikalnega glasila, iz „Odjeka“. Ves list je poln samih volilnih vestij in dobiva na dan kar po par sto telegramov z dežele, ki vsi javljajo radikalno zmago ali s kratkimi besedami „Ovde radikali pobedili“, ali „Naš srez dao same radikale“, ali pa naštevajo izvoljencev imena z dostavkom „svi radikali“.

Ogromna večina skupščine je radikalna, naravna posledica bode, da dobimo tudi radikalni kabinet. Kaj to pomenja, kaj je sploh radikalna stranka? Definicija je vsaka težavna, torej pomagajmo si, kakor si znamo. Glavna voditelj radikalcev sta bivša ministra general Sava Gruič in Velimirović. O obeh, zlasti pa o Gruiču se kaj rado trdi, da sta rusofila, s tem mislijo Dunajski in Peštanski „Schmocki“ povedati vse, pa ne povedo ničesar. Gruič je prvi poštenjak v Srbiji. Njegov program je kratek, a znamenit. Ta program

je tak: „Narod je vse“. Vsa modrost je v narodu. Napravi li narod prevrat, ima narod pravo. Narod ima vedno pravo, hoče li „vojno ali mir“. Teh svojih načel drži se Gruič vestno, rekli bi, da celo prevestno, kajti ko je lani v Užici buknil ustanek, Gruič kot minister ni poznal nobene sile proti ustašem, on zmatral je ustanek za „glas narodov“. Seveda da ga je tako postopanje stalo ministerski portfelj.

Kakor Gruič, tako misli vsa radikalna stranka. „Srbijo Srbom“ in „Narod je suverén“ to je njih glavno gaslo. Radikalci hočejo pristnih uspehov v notranji in vnanji politiki. Zato bodo odpravili dosedanjo korupcijo in marsikateri pustolovec bode odletel, ki je prišel mej nas sreče iskat. Sicer pa nikarte misliti, da bode radikalna stranka kar mahoma hotela vse preobrniti in na glavo postaviti. Njeni voditelji dobro vedo, da mora stranka baš v svoji večini kazati zmernost in pravi takt, da mora vedno pred očmi imeti, da vsa odgovornost sloni na njenih plečih. Prave modrosti in previdnosti treba vsaki vladajoči stranki. Čim bolj si je prisvojila zlati ti lastnosti, tem dalje ostane na krmilu. Glasovi z dežele in odličnih radikalcev v naši prestolnici nas uverjujejo, da bode radikalna stranka tudi tako ravnala in polagoma celila rane, ki jih je mladi naši kraljevini usekala dosedanja popolnoma zavožena politika.

Saj je pa že tudi skrajni čas. Lepa naša Srbska, ki je še za nepozabnega kneza Mihajla slula po svoji uzorni upravi in bila brez dolgov, nakupila je v malo letih toliko državnega dolga, da je v tem oziru sedaj mej prvimi. Na vsacega prebivalca spada par sto dinarov. No, državni dolgovi se navadno ne vračajo, ampak so, kakor pravijo Francozi, „večna renta“. A od te rente treba plačevati obresti, ki požirajo skoro vse in to najboljše državne dohodke. Jako umnega gospodarstva bode treba, da se bodo stvari zaobrile na bolje.

Poleg radikalcev so pa liberalci pri volitvah tudi lepo število mandatov dobili. Tudi oni, pod vodstvom Jovana Ristića reprezentujejo znatno stranko, kar je tem večjega pomena, ker mej njimi in radikali ni niti približno tolikega nasprotstva, nego li naprednjakom nasproti. Program liberalcev in

radikalcev strinja se v tem, da se ima Srbija razvijati le na narodni podlagi, obe stranki sta v tem jedini, da se morajo položiti nova tla, da se v naše notranje razmere ne smejo utikati nepoklicani elementi, ki pri nas ne iščejo drugega, nego svoje koristi.

Izid naših volitev bode nemilo zadel Peštansko gospodo, baš to pa bode za nas najlepše spricevalo politične zrelosti. Politiška zrelost manifestovala se bode sigurno tudi v skupščini, katera bode, kakor vse kaže, vsprejela novo ustavo, ne da bi bilo treba pomoči vojakov, katerih imamo v mestu nekoliko več, nego navadno. Vsi faktorji do najvišjih bodo pač hočeč nočeš morali računiti z voljo naroda, ki se je pri volitvah tako nepobitno pokazala. „Vox populi, vox Dei!“ n.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. decembra.

Predvčeraj bila je poslednja državnozborna seja pred božičem. Na dnevnem redu je bilo drugo branje o ministerske naredbi, s katero so se ustavila porotna sodišča za anarhistične zločine v petnajstih okrajih. Debate se desnica ni udeležila, pač pa je levica poslala mnogo govornikov v boj. Posebno hudo je pobijal ministersko naredbu poročevalec manjšine dr. Kopp. Priznati se mora, da je z veliko spretnostjo zagovarjal svoj predlog, da naj se ministerska naredba razveljavi. Skliceval se je posebno na to, da vlada ni dokazala, da je bilo res treba ustaviti porotna sodišča, kajti sodci se bodo dali ravno tako terorizovati, kakor porotniki od anarhistov. Nič manj spretno je pa zagovarjal ministersko naredbu pravosodni minister, ki se je pokazal kaj dobrega govornika, kar mu celo levicarski listi priznavajo. Navel je nekaj konkretnih slučajev, da so porotniki oprostili anarhiste, če tudi se je iz vse obravnave razvidelo, da so bili krivi.

Vnanje države.

V Srbiji vlada sedaj jako Rusiji prijazen duh. Posebno radikali se kažejo jako prijazne Rusiji. Drugo vprašanje je pa, koliko časa bode tako mišljenje trajalo. Nazori srbske radikalne stranke se nič prav ne ujemajo z nazori Rusije, zlasti z nazori ruskega carja. V Srbiji je separatizem zelo ukoreninjen in imajo zlasti radikali kaj slabe pojme

LISTEK.

Silhuete z nabora.

(Češki spisala Gabrijela Preissová.)

(Konec.)

„Kdo ve, če ne bo iz tega kaj dobrega,“ prevladala je otožna, pobožna misel.

„Jaz grešnica mrmram proti Bogu, moj sin pa postane še lahko gospod mej vojaki! Saj se bom že kako preživela na tem svetu...“

„Janka Kabeláča in županovega hlapca so tudi vzeli,“ čula je zdaj starka popolnoma jasno za saboj.

Ozrla se je, in res! Oba mladenčca imata listke za klobukom. Janko videti je tako potr, da v tem trenutku ni one znane postavnosti niti trohice na njem.

„Vidim, da bodo druge matere tudi imele težka srca, ne samo jaz,“ deje si v tolažilo Hlubolovka.

Pogledujoč v takih mislih proti gostilni, razširi starka najedenkrat začujeno objokane oči.

„Kaj je to, tudi Rosenfeldkinega so vzeli?“

Bojančiško kupčevko, ki neprenehoma lomi roki in glasno joka, podpira izbrani sin. S trdom je spravil mater do voza in usedši se poleg nje, ukazal je hlapcu, da bi skoro pognal.

A kopica Bojančiške mladine obstopila je židovkin voz in vsi poprašujejo ob jednom: „Ali so gospoda Jakoba tudi vzeli?“

Širokopleči Jakob, ki je imel izmej Bojančiških mladenčev zadnjo številko, kima žalostno z glavo, majka njegova jela je jokaje razkladati, razburjeno z rokama mahaje. Razne vzdih, s katerimi je židovka spremljala svoje vzdih, izpuščamo raje in omenjamo samo to, kar je Bojančiška mladina razumela.

„Ko sem slišala, omedlela sem v veži kakor panj!“ pripoveduje Rosenfeldska kričaje. „Mojeja Jakca, tako izvrstnega človeka vzemem! Verujem, da ondu potrebujejo tako izobraženih ljudi!“

„Potolažite se, gospa kupčeva,“ reče župan, ki se je pridružil in kateremu sta se o zadnjih besedah židovkin stisnili ustni v nezadovoljen nasmeh. „Sami pravite, da gospoda potrebujejo takih ljudi, kakor je vaš sin. Saj vender nemate jedino njega.“

„A on mi vodi vso kupčijo, kaj naj počnem

reva brez njega?“ ne neha Rosenfeldska ihteti ne čujoč sinove nemške opomnje: „Čemu razkladaš to tem ljudem?“

Le župan opazil je to zaničljivo potezo okolu novakovega nosu, zato jel je znova tolažiti.

„Saj sta Zalka in Moric tudi že za kupčijo,“ a poseben, škodoljuben izraz na njegovem dobrosrčnem obrazu znači:

„Prav privošim ti to, ker si mi lani toliko neprijetnosti napravila v moji rodovini! Ako bi tebe ne bilo, nikdar bi se moja žena ne upala za mojim hrbtom jemati žita in prodajati.“

„A tega ne pustim kar tako!“ kliče Rosenfeldka, „in če imam iti tija na Dunaj v avdijenco k cesarju, tega ne pustim kar tako! Ali ni to velika krivica, da se vzame vdovi sina, ki jej vodi vso kupčijo?“

Mej tem približal se je Miha Hlubal k materi in jej zašepetal:

„Mamica, ako si židkinja upa, ali ne bi šlo, da bi šli tudi vi ž njo v avdijenco? Mene jedinega imate, morda bi šlo to še lažje.“

„Moj Bog, kaj bi mi to koristilo, saj ne znam nemškega,“ odgovori starka žalostno povešaje glavo.

„In kdo pomore, ako sam Bog ni pomogel?“

za vzajemnost slovansko. Simpatije do Rusije izvirajo iz sebičnosti. Radikalna stranka se nadeja, da bode Rusija jej pomagala osnovati veliko srbsko državo in jej zlasti pridobila Bosno in Hercegovino. Če pa Rusija ne bode še kmalu začela boja za srbske ideale, utegnejo se v kratkem skaditi sedanje simpatije do Rusije ali se celo spremeniti v sovraštvo, ravno tako kakor v Bolgariji že mnogi opozicijski kričarji, ki so še nedavno oboževali Rusijo, jo sedaj blatijo, ker ni spolnila njih želja. Zares je v Srbiji Rusiji prijazna le Ristićeva stranka, ki pa v bližnji bodočnosti najbrž ne bode še odločilna. Pisava nekaterih ruskih listov gledé Srbije je najbrž malo preoptimistična, kakor je večkrat bila gledé Bolgarov.

Ker je sebranje **bolgarsko** zavrglo jeden člen kazenskega zakona, je pravosodni minister umaknil ves načrt, ki obsega 500 paragrafov. Vlada ga bode najbrž v prihodnjem zasedanju znova predložila.

Državni svet **ruski** začel je posvetovanje o predlogi ministra Tolstega gledé reforme zemstva. Že v prvi seji se je pokazalo veliko nasprotstvo. Minister Voroncov je predložil nasproten načrt, katerega mu je dovolil predložiti car. Opozicija proti Tolstega predlogi bode velika. Pristaši ministra notranjih zadev se že bojé, da se bode vsa stvar zopet odložila do jeseni. Do tedaj se pa utegnejo razmere tako premeniti, da ne bode več misliti na omejevanje samouprave zemstev. Nekateri sodijo, da se bode vsa notranja politika ruska premenila v liberalnejem zmislu, ker car baje ni tak reakcionarec, kakor se je sodilo. Do sedaj sta ga le varala grof Tolstoj in Pobjedonoscev z napačnimi poročili in ga strašila z nasledki liberalizma. Sedaj se je pa Aleksander III. preveril, da liberalna načela neso tako nevarna. Nedavno smo tudi čitali, da car želi, da bi se v šolah bolj oziralo na realistične predmete, ter se omejil strogi klasicizem, kateri je bil zopet uvel grof Tolstoj. Bodočnost bode pokazala, v koliko so take nade opravilene.

Zbornica **rumunska** zavrgla je pri adresnej debati dostavek Nikolaja Jonesca, v katerem se priporoča absolutna neutralnost in zveza balkanskih držav. Minister Carp se je bil izrekel proti temu predlogu, ker vnanja politika mora biti nezavisna od parlamentarnih bojev, da se ne bode moglo reči, če ta ali ona stranka pride na krmilo, pomenja to zmago te ali one vnanje politike.

Zbornica **francoska** se je posvetovala dne 15. t. m. o reformi vojnega zakona. Po novem zakonu bodo francoski vojaki služili 3 leta v aktivnej vojski, 7 let v rezervi in 6 let v deželni brambi. Dosedaj so vojaki služili na Francoskem 5 let v aktivnej vojski, 4 leta v rezervi in 5 let v deželnej brambi. General Lacretelle je priporočal, da poprej zbornica ničesar ne sklepa, da se generali izrečejo o predlogi. Njegov predlog je pa bil zavržen. Dosedanje uredbo vojske zagovarjal je pa posebno škof Freppel. Zbornica je s 357 proti 156 glasom sklenila preiti v podrobno debato.

Vlada **nemška** bode mej božičnimi počitnicami izdelala zakon, glede tega, kaj naj Nemčija stori v Vzhodni Afriki. Najbrž bode država vso stvar nemške vzhodnoafriške družbi vzela iz rok, ko je sam državni kancelar obdolžil funkcionarje te družbe, da so vso bedo zakrivali sami.

Dopisi.

Z Barja 19. decembra. [Izv. dopis.] Članek z Ljubljanskega barja v 277. številki „Slov. Naroda“ pride za barjana kakor solčni žar izza temnih oblakov, kajti kaj tacega se že dolgo časa pripetilo ni, da bi tehnik grajal početje v raznih dopisih toli hvaljenega osuševalca notranjskih kotlin.

Na Jakobov migljaj mahnili je hlapec po konjih, in voz odpeljal se je brzo v Bojančice, da bi se v odsotnosti vdove in najstarejšega sina mej tem ne zgodila v kupčiji ali gospodarstvu kaka škoda.

Sladkov Tonček ozrl se je za oddaljujočim se vozom, a najedenkrat je vzdrhtel. Stekel je na ogel ulice in že je držal Maryšo za roko.

„Bodi zdrava, odkod si prišla sem?“ čutil se je in njegovo žareče se lice oplasil je najedenkrat plašen izraz devojkinih oči.

„Ali te neso vzeli?“ vpraša dekle na jedno, a že z lahkim srcem.

„Srečno sem preстал za vedno,“ razlaga Tonček. „Najprej so rekli gospôda „taublich“, ko pa sem privzdignil nogo, in so pogledali nogo mojo, rekli so: „na, ná.“ Ej zlodeja, to sem poskočil!“

„Kako sem se nahodila!“ toži dekletce vzdigujoč zablaceno škornjo, „a v dveh urah sem bila vender tu; ušla sem.“

„Vidiš, Maryša, čemu delaš take bedarije,“ kara jo Tonček s smehljanjem.

„Ali nesi mogla čakati, da bi se pripeljali domov? Nazaj popelješ se lahko z nami.“

Dopisnik pač nekoliko krca okoličana po prstih, češ kaj ti nevešč človek kritikuješ delo strokovnjakov, a ko bi on tako kakor okoličan pri raznih prilikah za kulisami stal, ko se je ukrepalo ob usuševanju našega barja, ne bi prostemu kmetovalcu zameril, da se je v njegovem srci tolik pesimizem ugnezdil, da nekaterih veščakov v poljedelskih zadevah našega barja spoštovati ne more.

Kdo je odobrjal, da se je jez v Vodmatu gradil? Kdo ga je proti ugovoru stavbinskega nadsvetnika g. J. Indre potrdil? Kdo je kot veščak odobral prošnje za jezove v barji? — Iz dotičnih aktov je razvidno, da nihče drugi, nego v to poklican veščak proti uporu prizadetega posestnika.

Ko so obravnave zaradi usuševanja notranjskih kotlin tekale, ukrenili so zopet proti ugovoru deželnega odbora zastopnikov, da usuševanje notranjskih dolin obdelovanju Ljubljanskega barja škodovalo ne bode.

Ako čitamo izjave posamičnih veščakov, kateri so bili sklicani, da se izrečejo ob uplivu odvracanja vode iz notranjskih kotlin na barje, prepričamo se, da ni čudno, ako v barji vera na nezmotljivost tehnikov tako peša. Izvzemši zastopnike deželnega odbora, je vse trdilo, da tako delo barju škodovalo ne bo, ali se je pa izgovarjalo, notranjske kotline ne morejo v mlakuži na to čakati, da se bo barjanu posrečilo, dalječ v bodočnost potisneno usuševanje močvirja izvršiti. Nekdo drugi je pa nekako porogljivo trdil, da je barje prostorno zadosti, da notranjske povodnji požira.

Zanimivo je, da pri tem shodu barjan zastopnik ni bil, čemu, vesel naj bo, da sme žalostne nasledke tehničnih pregreh prenašati.

Kopalo in vrtalo se je v Planinskem logu tako dolgo, da so vodo iz Unca hitrim tekom v barijsko latvico spravili. Grozna povodenj meseca marca in oktobra l. l. v barji osvetluje vedo one gospode, kateri se je posrečilo 15000 ha veliko plodovito ravnino v mlakužo spremeniti v to svrhu, da se 1800 ha deloma usuši. No za take uspehe se naklad trati, katerega mora tudi žuljava roka barjana plačevati.

Povodenj odtaka iz Planinskega loga po le za skušnjo skopanih požiralnikih v treh tednih, ko je poprej tri do štiri mesece stala.

Tudi neveščaku je znano, da voda, katera se v gornjem teku bolj hitro odpelje, toliko bolj ozemlje spodnjega teka zaliva.

Ako torej štirikrat hitreje voda iz Planinskega loga gine, mora biti v tej primeri spodnja barjiska latvica bolj zalita. Ribe in raki v podzemeljskih jamah vsaj ne bodo toliko vode požrli, da se ne bi vsa množina v barje razlivala.

Trditev, da bi bile podzemeljske votline zadosti velike, da bi vodna površina v jamah tako globoko stala zdaj, kakor pred razširjanjem požiralnikov, pobija sam tehnik Putick v svojem poročilu „o neškodljivem odvracanju povodeni iz vseh notranjskih kotlin in barja.“ Tu dokazuje, da zdaj v podzemeljskih votlinah voda več nego 5 m višje stoji, kot je pred razširjevanjem požiralnikov.

V dopisu se tudi očita, da hoče sedaj že sleherni tehnik biti. To ni čuda, ako kmet vidi ve-

„Tako!“ ugovarja devojka, da bi se mi smejali, da sem prišla za taboj, le pojdi sam.“

„Potem greva pa oba peš,“ odločil je Tonček.

Ko je odhajal voz z Bojančiško mladino iz mesta, nedostajala sta na njem dva izmej onih, ki so se rano z njim pripeljali.

Kam se je dejal Sladkov Tonček, razjasnilo se je lahko, ko je jeden iz mladenčev menil, da je videl izza ogle kukati Maryšo.

Janko Kabeláč se tudi ne vrača z njimi. Zaprli so ga v mestu. Nikakor si ni mogel razložiti, kaj je to, da mislijo mestni ljudje, da so boljši nego Slovaki, in vender so vzeli iz vsega mesta le štiri mladenče, dočim se jih iz Bojančic, male vasice, vzeli pet.

To je pripovedoval vedno v gostilni in na ulicah, dokler ni prišel za štirinajst ur pod ključ.

„Kdo vè, kako se je izrazil,“ pravil je na povratku župan svojemu sinu, „da so gospôda vzeli to za zlo. A to je že tako, da dobi človek za usta po ustih!“

Sloki student je vzdihnil in uprl zamišljene oči v daljavo, kjer se je daleko široko razprostirala njegova domovina.

like hibe, katere veščaki v njega škodo delajo. Temu nasproti se pa mora tudi trditi, da hoče vsak kmetovalec biti, da le zna lemež od otke ločiti.

Zavedni barjan se pa sploh pri vsaki priliki rad zateka k nezavisnemu tehniku, kateri se ne ozira na osebo, ampak na stvar. To kaže ukrep močvirskega odbora, da se je črtež za usuševanje barja izdelal. Tudi pozneje se ni nobena prilika zamudila, da se ne bi izkazalo spoštovanje do večjih nepristranskih hidrotektov.

Zdi se mi pa vender umestno tu opomniti, da neso bili samo gg. Salvini, Vicentini in pl. Podhagsky storili ukrepa, da se mora Vodmatski jez podreti in struga Ljubljani pri Vodmatskem jezu za 3.20 m poglobiti, poudarjal je na to, kakor tudi sploh na vse, kar se mu je zdelo, da bo barjanu koristilo, predsednik enquete l. 1880., c. kr. stavbinski višji svetnik g. J. Indra. Le ta je pri tej priliki z neovrgljivimi dokazi napravil zatvornic, katerim se pa prvi projekt ni mogel izogniti, odločno spodbijal.

A isti čas imel se je pa barjan tudi proti drugi nevihti braniti. Pri shodu veščakov l. 1880. bilo je tudi nekoliko taci, kateri so se učili obdelovanja barja iz zaprašenih aktov nekdanje usuševalne komisije. Le-ti so hoteli barjanu za marljivo kmetovanje pot zastaviti ter ga tudi kaznovati. Da se je tem spletkam v okom prišlo, je zasluga g. Indre, kateri, akopram odličnem tehnik, nasvetov barjana preziral ni, kakor poznejši projektant, ki je šote v prsteni ilovici iskal.

Naj še omenim, da ima prvi načrt projektanta marsikateri nedostatek, katerega je oko neveščega kmetovalca zasledilo.

To dokazovati tu prostora ni, opomniti pa je, da je vse to po nasvetu gosp. Indre poravnano bilo. Po teh podatkih od gosp. pl. Podhagskega izdelani drugi načrt je hvalevredno uzorno delo, ki zadostuje vsestranskim zahtevam sedanjega časa, ne pa prvi, kateri nekako na obstanek Vodmatskega jezu meri. Torej čast, komur čast gre!

O tej zadevi bi bilo še mnogo govoriti, pa naj zadostuje za takrat samo to, nezgode bodo vender jedenkrat zaspanega okoličana zdramile, — čas bi bil.

Vaekakor skazal se je pa gospod dopisnik previdnega nepristranskega tehnika, katerega bi še mnogokrat rad v vrstah „Slov. Naroda“ čul

Barjan.

Od beneške meje 9. decembra. [Izvirni dopis.] (Avstrijski Slovani in 2. dan decembra.) (Konec.) Priznati pa moramo, da nam delajo mnogo ovir za narodno avtonomijo isti bratje Čebi, ki so boré za svoje zgodovinsko državno pravo. Take težnje pa so našim željam naravnost nasprotne, da nas ne morejo podpirati. Žal, da so takó daleč zašli s prave steze slovanske. Mnogo istokrvnih svojih bratov hoté na milost ali nemilost prepustiti sovražnim večinam; pobratime Slovake hoté žrtvovati nikoli sitim sinovom Arpadovim; Rusine, Srbe in nas Slovence hoté pustiti osamljene na cedilu, da bodo le oni jedini gospodarji v nekdanji kraljevini Češki. Todà tudi to bi nas ne smelo oplasiti: narodna avtonomija združene Slovenije bodi naš najuzvišenejši ideal! Takó si tolmačimo ustavni člen 19.! Le potem bode mogel narodič naš zadostno skrbeti v zmislu tega člena za narodnost svojo in jezik ter zagotoviti si dostojni obstanek in stopnjo mej kulturnimi narodi. Kakeršne pa so razmere zdaj pri tej razcepljenosti na toliko upravnih skupin, ne more nam dati nikak zakon zadostnega zagotovila za bodočnost. Kar si priporimo za prijazne (?) nam vlade ali pa po sili, to lahko tudi izgubimo pri prvi izpremambi višjih upravnih in tudi zakonodavnih krogih. Upam, da smo se razumeli!

In le-té ustavne dobrote more se ob slavnostnej štiridesetletnici odkritosrčno veseliti tudi narod naš z vesoljnim Slovanstvom vred. Usoda se poprej nikoli ni v tolikej meri nasmehljala narodiču našemu; preteklost njegova nikakor ni vesela, sedanjost jako je kritična, bodočnost pa silno negotova in dvomljiva. Če si bode pa znal okoristiti tolike ustavne dobrote svojega vladarja, takó sme brezskrbno gledati bodočnosti v obraz. Znebimo se onega nesrečnega partikularizma mej pokrajinami in še bolj mej stanovi, da se bodočnost ne bo maščevala nad nami. Še je čas, da se jenjamo zbadati in črtiti v svojem domu, kajti pohlepni tujec bi nas vse rad izgnal iz njega. Potem bode prepozno!

Kakó pa si avstrijski Slovani lahko okoristimo ustavni člen 19. v zagotovilo svoje slovanske indi-

viduvalnosti, o tem bodem govoril v posebnem dopisu pozneje kedaj, ker je snov sama záse obširna. Za danes imam še mnogokaj povedati.

Naravna posledica te načelno pravične ustave bila je gotovo tudi preosnova narodnega šolstva leta 1869. Razumni in previdni preosnovanci uredili so osnovno šolstvo v popolnem soglasju z ustavnima členoma 14. in 19., za kar jim morajo hvalo vedeti vsi narodi avstrijski, zlasti pa avstrijski Slovani. Osnovano je to šolstvo vsaj načelno na jedino zdravej podlagi narodnega jezika, kar povsem zadovoljuje pedagogičke znanosti, naukom največjih učenjakov vseh narodov in časov. Da smo dospeli v Avstriji vsaj načelno in deloma že tudi istinito do tega soglasja, hvalo moramo vedeti pravične ustavi visokega cesarskega jubilara.

Veseliti se smemo te preosnove tudi zaradi našega učiteljstva. Učiteljstvo naše ne postaja takó svojega rodú zatiralec, očetov svojih izdajalec, izročene mu dece potujičevalec, pač pa naroda svojega pravi in resnični dobrotnik, kajti razbistrujoč mu um in blažec srcé kaže mu pot k omiki, prosveti in toliko zaželjenej boljšej bodočnosti. Narod naš zadobil je vsled te preosnove na stotine izobraženih delujočih sil, ki živé mej priprostim narodom slovenskim, občevaje z njim pa spoznajo njegove prednosti in napake, da morajo čednosti negovati in bičati napake. Najbolj pozabljen ljudski učitelj stori morebiti za naroda našega razvoj in obstoj več, kakor marsikak glaseč se — prvak. Le bogužal, da so učiteljstva gmotne razmere preslabe, da bi tudi gmotno moglo malo bolje podpirati domovino svojo. Slovenski deželni poslanci naj bi tej stvari priskočili v pomoč, kajti dobro nakrmljen konj tudi dobro vozi!

S tem pa nečem trditi, da je sedanjí sistem brez hib in napak. V dvajsetih letih pokazalo se je, da bode v marsičem treba kreniti drugim potem, da je marsikaj neumestno in nerabljivo. Toda cilj ostane isti, le sredstva v dosego tega cilja menjajo se z duhom časa in z napredkom človeškega duha. Takó slaba pa vendar ni, kakor jo slikajo tisti, kojim se sline cedé po sladkej temi in nevednosti pred preosnovo. S takimi strašili plašite zajce iz zeljnika!

Da smo pa v narodnem oziru gledé šolstva marsikje še na slabem, zahvaliti se nam je neuspehom slovanske politike in neizvedenemu čl. 19. Todá opiramo se vsaj na načela, koje ta člen za država. Ker ta člen ni izveden, ker nemamo narodne avtonomije, rekše združene Slovenije, zató deželni zbori na Koroškem, Štajerskem, v Istri in v Trstu takó brezozirno postopajo s slovanskimi manjšinami. Todá dosti o tem, saj znamo to žalostno stanje!

Roziński.

Domače stvari.

— (Državni zbor) odložil je v sredo svoje zborovanje do 20. dne januarja.

— (Budgetni odsek) državnega zbora imel je v sredo sejo, v katerej je minister Gauč izjavil, da utegne Ljubljana že prihodnje šolsko leto dobiti novo podgimnazijo. Na poslanca Krausa vprašanja odgovoril je Gauč, da se bodo srednješolski profesorji prihodnje leto premestili v VIII. dijetni razred. Glede gimnazije v Kranji izrekel je Gauč, da se bode kolikor možno oziral na željo občine. Vsprejela se je tudi resolucija, da ima Kranjska gimnazija še ostati.

— (Čitalnica Ljubljanska) ima jutri v soboto ob polosmi uri zvečer v društvenem steklenem salonu XXVIII. občni zbor. Odbor opozarja č. p. n. društvenike še enkrat na to in vabi k mnogobrojni udeležbi.

— (Zabavni večer „Pisateljskega društva“) odložen je do sobote dne 29. decembra, ker bode jutri v čitalnici Sokolov zabavni večer in občni zbor čitalnice.

— (Dramatično društvo) namerava po novem letu prirediti več novih iger, ki trebajo mnogo ženskega in moškega igralnega osobja. Zato opozarjamo vse one, ki so že sodelovali kdaj pri slovenskih predstavah, kakor tudi one, ki žele na novo ustopiti, da se oglase pri društvenem režiserji Ig. Borštniku. (Čitalnica I. nadstropje.) Uloge se bodo vsakateremu nagradile!

— (Muzejsko društvo) za vojvodino Kranjsko je minolega leta po oblastveno potrjenih pravilih prevzelo nalogo vsestranski gojiti deželoznanstvo, pomnoževati v deželnem muzeji znanstvene

zbirke, prirejati dotična predavanja ter z izdajo letnega izveštija širiti in pospeševati deželoznanstvo v krogih vseh omikancev. Društvo je to svojo nalogo tudi po moči izvrševalo in sme se vsled mnoge hvale vredne udeležbe občinstva zadovoljno ozirati na svoje večletno delovanje. Jednako je nekdanje historično društvo z velikim uspehom preiskavalo deželno zgodovino in vsi strokovnjaki spoznavajo njegova od leta 1847. do 1868. priobčena poročila za izvir visoke vrednosti, iz katerega se zajema znanje kaj bogate preteklosti kranjske dežele. Žal, da so neugodne okolnosti prisilile obe društvi ustaviti delj časa delovanje; razven tega je historično društvo pred nekaterimi leti z ozirom na to, da ima z muzejskim društvom jednak smoter, sklenilo svoje bogate zbirke izročiti deželnemu muzeju, sploh pa je za primerno spoznalo, prihodnjič ne samo zase, ampak v okvirji še obstoječega muzejnega društva nadaljevati preiskovanje deželoznanstva. Ko se je leta 1888. nov muzej dogradil in so se bogate zbirke „Rudolfinum-a“ bolj primerno in pristopno razpostavile, bil je za voditeljstvo muzejskega društva pravi čas, ponoviti prenehanó delovanje; v to svrhu je najprej priredilo javna predavanja, katerih se je omikano občinstvo tako živo udeleževalo, da je bilo smotru primerno, oživiti društvo tudi v svoji zunanji obliki. Dne 3. julija sklical se je glavni zbor, da je izvolil odbor; ta je potem sklenil tudi društvena izveštija od leta 1889. naprej zopet redno izdajati. Dasiravno že zagotovljeno število društvenikov obeta uspešni obstanek muzejskemu društvu, dasiravno je visoki deželni zbor kranjski velikodušno dovolil v pospeštvó njegovih teženj izdatno podporo, potrebuje še vendar vsestranske podpore in dejanske udeležbe vseh tistih krogov, kateri se za povzdigo in razširjanje deželoznanstva zanimajo in nameravajo podpirati to domovinsko, važnim kulturnim nalogam posvečeno podjetje. Da bi torej pospeševali društvo, katero je v svoji sedanjí obliki tudi prevzelo nalogo nekdanjega zgodovinskega društva, ki bode jednako gojilo zgodovino in naravoznanstvo, vabi odbor „Muzejske društva“ k pristopu. Letna društvenina znaša 3 gld., pristojbina za umetno izdelani diplom, ki se izdaje na željo v slovenskem ali nemškem jeziku, pa 1 gld. Blagovoljna pristopna oglasila sprejema načelnik, gospod deželni odbornik in muzejski kustos Karol Deschmann, ali pa blagajnik, gospod magistratni oficijal Jovan Robida, oziroma kak drug odbornik.

— (Železnica Celje-Šoštanj.) Jutri začne se prvo delo za to progo. Začeli bodo kopati pri prodoru tik Skorna in sicer bode začetek slovesen, kakor je pri taci prilikah običajno.

— (Bralno društvo v Žužemberku) ima v nedeljo 23. t. m. ob 4. uri popoldne svoj 7. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom, h kateremu vse svoje člane najljubšeje vabi.

— (Prostovoljna požarna bramba v Žužemberku) priredila bo na dan sv. Štefana, t. j. 26. t. m. ob 3. uri popoldne ob ugodnem vremenu na velikem trgu, o neugodnem v g. Florjančiča gostilni v lastno korist efektivno loterijo z nad 70 lepimi dobitki. Glavni dobiček je vreden 15 gld. Sreček je 2000 po 10 kr. Dobitki bodo razstavljeni v izložnici gosp. Dereanija na ogled.

— (Iz Pulja:) Na oklopni fregati „Cesarjevič Rudolf“ nastal je ogenj. Vojaki in mornarji s stare vojne ladije „Bellone“ so hitro prihiteli in ogenj udušili.

— (V Gradci) ustopil se je včeraj ob 1. uri popoldne, ko je baš odšel brzovlak proti Trstu, kovač Fran Jerina, rodóm z Vrhnike, na železnični tir. Strojevodja ga je sicer zapazil, a bilo je prepozno, vlak je samomorilca zdrobil. Jerina bil je 43 let star in je zapustil troje nedoraslih otrok.

— (Popotnikov koledar za slovenske učitelje 1889) s popolnim šematizmom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osobja po Južno-Štírskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanji v začetku šolskega leta 1888/89 je ravnokar izšel. Sestavil in založil ga je gosp. Miha Nerat, nadučitelj in „Popotnikov“ urednik v Mariboru. Popotnikov koledar je jako lepo sestavljen, plod je izredne marljivosti. Učiteljem slovenskim bode jako ugajal, ker ima vse važneje podatke in ker kot jako lična žepna knjižica nadomestuje listnico. Vnvanja oblika dela čast tiskarni sv. Cirila v Mariboru kakor tudi knjigovezcu g. Bonaču v Ljubljani.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Beligrad 20. decembra. „Videlo“ izjavlja nasproti uradnim poročilom, da naprednjaška stranka ni dobila nobenega mandata. Celo Garašanin propal je na štirih krajih: v Belemgradu, Vitanjci, Negotinu in Kragujevci. Proti volitvam uložil se je doslej samo jeden protest. — V današnji seji ustavnega odseka se je po predlogu voditelja radikalcev poglavje o predpravicah kraljevih vsprejelo brez debate.

Pariz 20. decembra. Delavci, ki delajo Eifflov stolp, ustavili so delo in zahtevajo povišanje mezde. Stolp je sedaj 220 metrov visok. Eiffel se neče udati in vsa dela so ustavljena.

Dunaj 21. decembra. Po uradnih poročilih je na Dunaji od 1. decembra 74 oseb za legarjem (typhus) zbolelo.

Berolin 21. decembra. Jutranji listi javljajo, da se bode deželni zbor otvoril dne 15. januarja. Cesar namerava osobno otvoriti deželni zbor.

Berolin 21. decembra. Cesar Viljem popelje se jutri v Stettin, da tamošnjemu grenadirskemu polku izroči nove trakove k zastavi.

Carigrad 21. decembra. (Izvestje Reuterjevo.) Včeraj objavljeni irade odobruje imenovanje Gneista razsojevalcem v obstoječih diferencah z baronom Hirschem.

Atene 21. decembra. Zbornica z večino izrekla vladi zaupanje.

Razne vesti.

* (Prebivalstvo Rusije.) Dr. Goehlert iz Gradca priobčil je v časniku „Ausland“ članek o prebivalstvu Rusije na podlagi uradnih podatkov z 1885. leta. Na 19,008.901 štirjaških vrstah biva 108,787.235 prebivalcev, sedaj najbrže že 112 milijonov. Od teh spada okolu 92 milijonov na evropsko, ostali na azijsko Rusijo. Najgostejše je prebivalstvo na Poljskem (714), najredkeje v Sibiriji (04) na štirjaški vrsti.

* (Hipnoza.) Jako čuden slučaj pripetil se je dne 7. t. m. v Nantes-u na Francoskem. Neki Pickman priredil je bil v gledališči hipnotično predstavo ter mej drugim uspal mladega moža. Uspavanemu je naročil, naj drugi dan popoldne ob 9. uri nekemu meščanu, stanujočemu v ulici D' Erlon ukrade uro. Dne 8. t. m. ob 3. uri čutil je mladi mož, brivski pomagač, nekako slabost, vzel klobuk in hitro odšel. Z nezvestnim obrazom prekoračil je več ulic, do „Rue d' Erlon“, kjer je po stopnicah korakal v drugo nadstropje in v spalni sobi vzel uro. Jednako korakal je nazaj v brivnico, kjer ga je pričakoval Pickman, kateremu je uro izročil. Več tisoč ljudij je bilo po ulicah nastavljenih, da so gledali nenavadni ta prizor, o katerem se je po vsem mestu govorilo.

Bratje „Sokoli“!

Uljudno vabiva na

„JOUR-FIX“, kateri bode jutri v soboto dne 22. t. m. ob 1/2 9. uri v steklenem salonu Ljubljanske čitalnice. — Program: Vojaška godba in petje. Na zdar!

Dr. J. Marolt.

M. Leustek.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji (331—293)

za vse leto gld. 4.60; za pol leta gld. 2.30; za četrt leta gld. 1.15.

Loterijne srečke 19. decembra,
V Pragi: 62, 13, 26, 71, 75.

Tuji:

21. decembra.

Pri **Malič**: Kandelari iz Trsta. — Jentl iz Maribora. — Milč z Dunaja.
Pri **Slonu**: Fravalli iz Italije. — Jeglich z Dunaja. — H. pl. Stein iz Laškega trga. — Bučar iz Kamnika.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
20. dec.	7. zjutraj	736.5 mm.	— 2.0° C	sl. svz.	obl.	0 90 mm.
	2. popol.	734.4 mm.	1.6° C	sl. svz.	obl.	
	9. zvečer	733.9 mm.	1.0° C	sl. svz.	obl.	dežja.

Srednja temperatura +0.2°, za 2.2° nad normalom.

Dunajska borza

dné 21 decembra t. l.
(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včera	danes
Papirna renta	81.80	81.80
Srebrna renta	82.60	82.50
Zlata renta	109.95	110.25
5% marčna renta	97.45	97.70
Akcije narodne banke	873.00	876.00
Kreditne akcije	305.60	307.10
London	121.55	121.25
Srebro	—	—
Napol.	9.60 1/2	9.58 1/2
C. kr. cekini	5.75	5.74
Nemške marke	59.60	59.50
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	134 gld. 75 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	171
Ogerska zlata renta 4%	101	85
Ogerska papirna renta 5%	93	—
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	75
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	123
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	122	75
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	—	—
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	99	60
Kreditne srečke	100 gld.	184
Rudolfove srečke	10	21
Akcije anglo-avstr. banke	120	114
Tramway-društ. velj. 170 gld. a v.	223	—

Št. 20 871.

(870—1)

Vabilo.

Že mnogo let oproščajo se blagotvoritelji čestitanja ob novem letu in ob godovih s tem, da jemljó

== oprostne listke ==

na korist ubožnemu zakladu.

Na to hvalevredno navado usoja si mestni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da sta razpečevanje oprostnih listkov tudi letos drage volje prevzela gospoda trgovca Karol Karinger na Mestnem trgu št. 8 in Albert Schäffer na Kongresnem trgu št. 7.

Vrhu tega bodo v zmislu obstoječega ukrepa občinskega sveta mestni služniki kakor vlni tudi letos raznašali oprostne listke po hišah.

Za vsak oprostni listek, bodisi za novo leto ali za god, je kakor do sedaj položiti petdeset krajcarjev in na upisni pólí poleg imena pristaviti število vzetih listkov.

Velikodušnosti niso stavljenе meje.

Pisanim pošiljatkam bodi pridržana razločna adresa.

Imena blagotvoriteljev se bodo sproti razglašala po novinah.

Mestni magistrat Ljubljanski,
v 14. dan decembra 1888.

Župan: Grasselli.

Po soglasnej sodbi odličnih strokovnjakov je

koroški rimski vrelec

jako odlična zdravilna studenčnica pri vrnatih, želodčnih, mehurnih in obistnih boleznih, pri kataru, h. pavosti, kašljanju, posebno za otroke, poleg tega pa tudi (736—8)

jako fina namizna voda

s posebno dobrim okusom, brez vseh organskih in želodce otežujočih primesi.

V Ljubljani ga prodaja M. E. Supan; v Kranji: F. Dolenc; v Celji: J. Matič.

Za božično darilo!

NARODNA KNJIŽNICA.

I. ZVEZEK.

POBRATIMI.

Roman. — Spisal dr. J. Vošnjak.

Elegantno vezan 1 gld. 20 kr.

Dobiva se v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani in v drugih knjigarnah.

Izvlaček olja za sluh

c. kr. sek. zdravnika dr. Schipek-a, ki ga priznavajo mnoge avtoritete že mnogo let radi ugodnega učinka, ker zdravi vsako neprirojeno gluhost, naglušnost, šumenje po ušesih in vsako bolezen ušes. Z nakazilom, kako rabiti, velja 1 gld. 50 kr. in se dobiva v glavni zalogi Frana Giacomelli-ja, Wien, Fünfhaus, Seadiongasse 1. (781—5)

Usojamo si udano opozarjati na našo

v Ljubljani, v Šelenburgovih ulicah št. 4,

razstavljeno

galanterijsko in košarsko

blago ter palice,

prilavno za

božična in novoletna darila.

Za prvo domačo industrijo v Kočevju:

(872—1)

Fran Stampfel.

Za

božična
in novoletna
darila

prilavna

NARODNA TISKARNA

raznovrstne

lepoznanske
knjige.

VIZITNICE

prilavna

NARODNA TISKARNA

v Ljubljani.

Za božično in novoletno darilo

prilavna

POEZIJE

SIM. GREGORČIČ-A.

II. zvezek.

Elegantno vezane z zlato obrezo, z bogato pozlačeno sprednjo stranjo in hrbtom po 1 gld. 60 kr., po pošti 5 kr. več. — Broširane po 1 gld., po pošti 5 kr. več. (869—2)

FRANJO DEŽMAN,

knjigovezec, Sv. Petra cesta h. št. 6, Ljubljana.

Dva učenca

vsprejmeta se takoj v neko večjo prodajalnico z mešanim blagom na Dolenjskem.

Kje? pove upravništvo „Slov. Naroda“. (835—9)

ZA BOŽIČ

prilavna

JOŽEF RIBIČ

na Starem trgu hiš. št. 34

svojo zalogo (871—1)

== muzikalnega orodja. ==

Gosli od 2 gld. 50 kr. do 20 gld.; lok za gosli po 50 kr., 60 kr., 1 gld. do 3 gld.; gitare od 4 gld. do 10 gld.; citre z 31 strunami po 8, 10, 12 do 30 gld.; drugo muzikalno orodje vsake baže, kakor tudi mnogovrstne strune po najnižji ceni.

Za najprimerneje

božično darilo

prilavna

Stritar-jeve zbrane spise

v 6 zvezkih

== s podobo pesnikovo v bakrotisku. ==

Mehko vezanih stane vseh šest zvezkov gld. 15.—
V platno vezanih „ 18.60
V polu usnje vezanih „ 20.70
V prekrasni vezbi z zlatim obrezkom „ 22.50

V Ljubljani, v 17. dan decembra 1888.

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

založna knjigotržnica. (863—5)

JOSIPINA SCHUMI,

sladničarsko in cukrarninarsko podjetje.

V blagovoljno pozornost.

P. n. občinstvo Ljubljane in okolice si usojam prijazno opozarjati na svojo veliko zalogo

božičnih predmetov,

sladčic po jedi, bonbonov in dekoracij
za božično drevesce.

Ker imam na prodaj lastne izdelke, sem v prijetnem položaju, da morem staviti najnižje cene. Vnanjemu občinstvu priporočam mično sestavljene zbirke od 3 do 10 gld. Vsaka zbirka zadostuje popolnoma za veliko božično drevesce. — Narobe na tako imenovane

Hamburške, Lübiške in Kraljevske (Königsberger) marcisanske torte, ovojce, sočivje, prešičke sreče i. t. d. se ukusno, točno in po ceni izvrše. (802—9)

Na Kongresnem trgu, v Fischer-jevi hiši št. 13.

DAV. POVERAJ, civilni in vojaški krojač.



Kdor

želi kupiti dobro obleko, bodisi katerega koli stanu, duhovskega, civilskega ali vojaškega, naj se obrne do podpisane, ki ima bogato zalogo vsakovrstnega sukna iz najprvih tovarn in veliko zalogo

narejene obleke.

Davorin Poveraj v Gorici,
na Travniku, nasproti vojašnici.

Narobe se hitro in lično izvršujejo po najnovejšem kroji za vsak stan in po poštenih cenah.
Uzorci se pošiljajo na zahtevanje na ogled.